

Politik bir İmkân Olarak Forum Deneyimleri

Umut Kocagöz, Eylem Akçay, Bulut Dönmez, Mert Kaya

9. Karaburun Bilim Kongresi - 2014

Karaburun Bilim Kongresi'nin bu yıl konu olarak seçtiği “Dünyayı dolaşan hayalet” metaforu bizi Gezi direnişini son yıllarda farklı motivasyonlarla da olsa dünya şehirlerini saran isyan dalgasıyla birlikte düşünmeye sevk ediyor. Kuşkusuz bu yönlendirmenin kendisi, küreselleşen neoliberal yönetim mekanizmaları karşısında küresel bir mücadeleye ne kadar çok ihtiyaç duyulduğunun bir ifadesi. Bir belirip bir kaybolmasıyla, hayalet, gerçekten daha gerçek bir varlık ve ortaklık etkisi yaratıyor: Dünya toplumlarının cüret, cesaret ve coşkuyu paylaşma, birbirlerine aktarma imkanı böylece katlanarak artıyor. Hayalet, işte bu paylaşılan cüret, cesaret ve coşkunun adı oluyor. Ancak hayalete onun belirmesini önceleyen bir akıl yakıştırmak, onu hortlaklaştırmak doğru ve işlevli olmayacak. Direnişleri bir zihnin, bir hortlağın ete kemiğe bürünmesi olarak düşünmemeliyiz. Aksine, cüret, cesaret ve coşkuyla devletin karşısına çıkan bedenlerin kolektifliği hayaleti önceliyor, her seferinde başkalarına ilham versin diye yeniden yeniden yaratıyor. Başka bir deyişle, bir yerden diğere dolaşan yekpare bir hortlakla değil, her yerde ayrı ayrı beliren hayaletle, hayaletlerle karşı karşıyayız. Hayalet metaforunu, türlü olumsuzluklara açık bir imkanlar toplamını anlatmak için kullanabiliriz.

Gezi direnişini “anlamak” için halihazırda sahip olduğumuz sınıf, kimlik, inanç ve “yaşam tarzı” gibi analiz araçları sıklıkla öneriliyor. Ancak Gezi direnişini küresel hayaletin ya da hayaletlerin yaratıcılarından biri olarak düşünmek için analiz düzeyinde bazı başka eksenler önerilebilir. Örneğin Gezi Ruhu diye adlandırılan ortaklaşmış duygulanımlar toplamı, Gezi direnişini diğer direnişlere bağlar. İçerikleri ve amaçları birbiriyle karşılaştırılmayacak derecede özgün olan dünya çapındaki hareketlenmelere katılanlar, sonunda ister yenilmiş, ister sinizme geri dönmüş, ister başka bir iktidar konumuyla ittifaka girmiş olsunlar; iktidar konumlarına karşı cüret, cesaret ve coşku duygulanımını paylaştıklarını bilirler. Tümüyle içeriksiz, sadece formdan ibaret olan (“Slogan Bulamadım” ya da “Kahrolsun Bağzı Şeyler” gibi) sloganlar bu duygulanım

ortaklığının ifadesidir. İÇeriğe gerek yoktur, çünkü Gezi Ruhu, bilgilenme ve kategorize etme gibi rasyonel ya da ödül ve ceza gibi duygulanımsal araçlara ihtiyaç duymayan, bisiklete binme ya da yüzme gibi (beceri) edinmeye dayanan bir öğrenmeyi mümkün kılmıştır: Sizi direnişteki arkadaşınıza bağlayan ne elinizde tuttuğunuz bayrak, ne de ne düşündüğünüzdür; bir duygulanım ortaklığıdır sadece ve bunu ifade edebilen bir form (içeriksiz bir slogan, duran adam, barikat) yeterlidir. Çapulcu sıfatının da bir düşünceyi değil böyle bir formu ifade ettiği için sahiplenildiği söylenebilir.

Kolektif bir ruh varsa, ikinci bir eksen olarak kolektif bir bedenden de söz etmeliyiz. Bedenlenmenin mevcut siyasi örgütlenme yapıları, siyasi partiler, sendikalar, platformlar v.b. içerisinde gerçekleşmeyeceği baştan beri belliydi. Kimlik, düşünce, çıkar veya iş birliğini değil de, böylesi bir duygulanım ortaklığını ifade edecek başka bir bedenlenmeye, mesela ulus, halk gibi kavramların dahil olduğu kategorik düzeyde bir bedenlenmeye ihtiyaç vardı. Fakat kolektif ruhun tüm Türkiye toplumu tarafından paylaşılmadığını; hatta karşısında direnişi azınlıkta bırakan bir kalabalığın var olduğunu; devletin bölmeye yönelik saldırılarının görünenden de güçlü ve etkili olduğunu unutmamak gerekiyor. “Gezi Ruhu” bu bölünmeyi yönetecek güçte ve istekte olmadı. Kendisini bedenlendirme konusunda çok ısrarcı olmadığını da söylemeliyiz: Bu bedenlenme gerçekleşmedi. İyi ki gerçekleşmedi, böylece üretilen potansiyeller ve umutlar Pandora’nın kutusundan çıkartılmamış, harcanmamış oldu.

Bu noktada, Gezi direnişini küresel düzeyde üretilmiş ve üretilecek olan bir veya birçok “hayaletle” ilişkilendirmemizi kolaylaştıracak iki ekseni, henüz açılmamış iki pakete benzetebiliriz: bir duygulanım formları paketi, bir de bedenlenme formları paketi. Paketlerin içinde, hammaddesi ham haliyle, kurumsallaşmamış, tekil, “gerçek” bedenler olan (başka bir terminolojiyle insan ilişkileri toplamı olan) birçok form bulunmaktadır. Bu yazıda, Pandora’nın meşhur kutusu gibi açmamızın hiç de iyiye işaret olmayacağı bu paketlerin içindeki formların nasıl olabileceğine dair ipuçları geliştirmeye çalışıyoruz. Bu haliyle bu bir umut yazısıdır.

Gezi ve Duygulanımlar

Duygulanımlar toplumsal muhalefet açısından olduğu kadar iktidar konumu açısından da oldukça işlevli bir konu. Devletin saldırıları özel olarak bu eksen den geliyor. Devletin “çapulculara” sürekli sorduğu soru, “kahrolacak olan bu bağızı şeyler nelerdir?” oldu. Bu soruya korkulan (doğru) cevabın verilmesine izin vermeyerek, cevabı yine kendisi verdi: AKP hükümeti ve onun temsil ettiği değerler. Bu yanlış bir cevap olmasa da eksik bir cevaptı, dolayısıyla da yanlıştı. Çünkü eğer bu form, bu ruh kendisini bu şekilde ifade ediyorsa, bedenlenmesi de sıradanlaşacaktı: bir siyasi pozisyonu, tanımlı bir örgütlenmesi ve belki bir lideri olacaktı. Nitekim, faiz lobisi ya da "cehape zihniyeti" bu bedenleme ihtiyacını karşılayan metaforlar olarak iş gördü ve toplum tarafından benimsendi. Gezi direnişi sürekli devletin sorduğu bu soruyu değilse de “tüm değerlere, tüm görüşlere, tüm canlılara vs yer var” diyerek, Medeni Yıldırım'ı Gezi şehitleri arasında sayarak, bu cevabı yanlışlamaya çalıştı. Gezi direnişi bir bakıma savunma pozisyonuna geçti, ama burjuva siyaset oyununun dışında kalmaya gayret etti. Gezi'nin hemen ertesinde memleketin seçim gündemiyle karşılaşmış olması, bu gündeme hazırlanmak adına farklı siyasal çevrelerin kendisini kendi siyasal talep ve çıkarlarına göre yeniden örgütlemesi, AKP-Cemaat arasındaki kırılmanın dengeleri yeniden düzenlemesine bağlı olarak, son derece kırılğan, ancak odaklandığı alan itibarıyla devletin sistematik örgütlenişini de mümkün kılan bir atmosfer yaşandı. Bu durumda, Gezi'de askıya alınan devletli politik eğilimler, seçim atmosferinde devletli siyasetin restorasyonuna imkan tanıdı. Ama yine de insanların seçimlere katılması ve bas-geç gibi stratejiler üretmesi devletli olmayan siyasal örgütlenişini yanlışlamaya yetmez; çünkü niyet bir parti veya adayın desteklenmesi değil, Erdoğan'dan ibaret görünen engelden kurtulmaktır.

Duygulanımlar paketi, direnişe katılan bedenlere bir deneyim bıraktı. Ancak savunma süreci ve bu süreçte yine içeriksiz olarak sıklıkla polisin karşısına çıkıp cesaret gösterisi yapma hamleleri, direnişe katılanların kendi gözlerinde de bir grup olarak belirmeye başlamasına sebep oldu. Bu noktada, toplumun büyük sayılabilecek bir azınlığını oluşturan Gezicileri siyasal bir varlık ve bir mekanizma arayışına itti. Burada iki seçenek çıkıyor karşımıza: ilki, yaşam tarzı ve eski “çağdaşlık” söylemi üzerinden içeriklenmek ve bir kimlik inşasına girişmekti. Bu seçenek devlet açısından bölünmenin tamamlanması ve krizin ardından bir restorasyon anlamına geliyordu; Erdoğan'ın sandıkta hesaplaşma önerisiyle de gayet uyumluydu. İkinci bir seçenek de, devlet

tarafından dayatılan bölünme eksenlerini reddetmek ve başka bir form üretmekti. Zor bir seçenek olsa da umut taşıyan seçenek buydu. Aslında iki seçenek de seçildi.

AKPlilerin aşağılanması, Suriyeli nefretinin geliştirilmesi, Kürt nefretinin tekrar dolaşıma sokulması, sol yapı ve partilerin sesinin daha gür çıkmaya başlaması ve HDP'nin belirli oranda da olsa desteklenmesi birinci seçeneğin ifadesiydi. Bu seçenek, Erdoğan'ın özellikle sınıf ve kültür eksenli bölünme baskılarına denk düşüyor: Bazı liberallerin de paylaştığı bu yaklaşıma göre Gezi'de direnenler monşerler, ateistler, ahlaksızlar, aleviler, cehape zihniyeti, darbeciler, bir zamanlar milletin denize girmesinden rahatsız olanlar, milletin temsilcisine karşı darbe yapmaya çalışıyor... Forumlar ise ikinci seçeneği oluşturuyor. Böylece ikinci paketin içerdiği formları da tartışmaya başlayabiliriz.

Gezi'nin Bedenlenmesi

Gezi parkı, aslında onu savunanlar tarafından kullanılmayan bir parktı. Ancak artık sokakları bile ticarileşmiş ve her yeri herkese açık olmayan "şehrin merkezindeki tek park" olarak sokakların eski sahipleri açısından müşterek bir alanın sembolü olmaya çok müsaitti. İnsanlar ağaçları ve müşterek alanı korumaya çalışanlara destek verdi. Polis şiddeti de burasının çok önemli olduğunu ispatlıyordu. Harekete katılımın büyümesiyle Gezi parkı, sınırları ve somut olarak ne olduğu belirsiz de olsa "hepimize ait" olanı yeniden ele geçirme mücadelesinin önemli bir sembolü haline geldi.

Bir müşteregin kurulması ve korunması için mücadele etmek yeni bir olgudur. Yeni iktisat ideolojisinin "devlet ayakkabı yapmaz" diyerek geçiştirdiği devlete ait üretimin ticarileşmesine karşı direniş, devleti kamunun temsilcisi olarak tanımaya ve devleti bu role zorlamaya dayanıyordu. Ancak sokaklar, parklar, dereler gibi müşterekliği sorgulanmayan alanların da kamu adına onlara sahip olan devletin ticari tasarruflarına maruz kalmaya başlaması, muhalif pozisyonları devlete rolünü hatırlatmaktan daha fazlasını hayal etmeye zorladı. Müşterek bir alan üzerine gelişen mücadelenin temel jesti, devlete karşı ve onu düzenlemeye yönelik olmaktan çok, devlet-olmayan bir düzenleme olmasıdır. Başka bir deyişle, Gezi direnişinin bedenlenmesi paketinde, devlet-olmayan için ürettiği potansiyel formlar bulunmalıdır.

Demek ki, siyasal imkanlar araştırılırken Gezi direnişii boyunca devlet-olmayanın kendisini nasıl inşa ve ifade ettiği sorunsallaştırılmalıdır. Elbette Gezi direnişine katılan insanların temel sınıfsal ve kültürel motivasyonları toplumun tümünü kapsamıyor. Bu açıdan direnişin bir kısmilik içerdii teslim edilmelidir. Ancak, direnişle ortaya çıkan siyasal jestin bir müşterek kurulması ve müşterek savunusu olduğu kabul edilirse, bu kısmiliğın aşılmasına dair geniş planda ve uzun erimde çeşitli imkanlar olduğunu söylemeliyiz. Bu haliyle Gezi direnişinin sahiplenicilerinin modern burjuva siyasal alanı kurulurken kullanıldığı anlamıyla bir “toplumsal partiye” denk düştüğü iddia edilebilir. Egemen yönetsel mekanizmaya karşı Gezi direnişii toplumun tanımlı bir parçasıdır. Bu parça, yani Gezi partisi, devlet-olmayanın siyasal inşasına imkan veren bir zemin oluşturdu mu? Park forumlarıyla başlayan sürecin nasıl bir siyasal zemine imkan verdiğini çözümleninin, Gezi partisinin inşa ettiği siyasal alanı anlamamızı ve bu sorunun cevabına yaklaşmamızı sağlayabileceğini iddia ediyoruz.

Bizi bekleyen mücadele, devlet ile devlet-olmayan arasındaki mücadeledir. Gezi direnişiiyle birlikte, devlet ile devlet-olmayanın mücadelesinde, devletin çeşitli bölme eksenlerinin karşısına heterojen, farklı dil ve siyasal yatkınlıklara sahip, çokluk olarak örgütlenmiş “halk”ın dikilmesi, Gezi partisinin kendi kurumlarını örgütlemesine imkan tanımıştır. Parklarda, plazalarda, üniversitelerde, fabrikalarda örgütlenen forumlar, reel ana-akım siyaset birimleri ve biçimleri dışında, devlet-olmayanın kendisini kurumsal olarak örgütlemesine imkan veren bir politik biçime dair ipuçları sunmaktadır. Bu ipuçları, sovyetler ve Paris komünü benzeri çeşitli tarihsel örneklerle ilişkilendirilebileceği gibi, özgün, özgül ve kültürel belirli özellikler de taşımaktadır. Forum formu, Türkiye’deki siyasal literatüre, alternatif/devrimci politik tahayyüle ve siyasal yaşama katkısı açısından Gezi’nin bize bıraktığı en önemli miraslardan birini oluşturmaktadır.

Forum formunun siyasal hayatımızda yarattığı yenilik ve potansiyeli takip ederek, devlet-olmayanın kendisini örgütlemesinin ve siyasal hayatı belirleyecek bir aktör haline gelmesinin potansiyellerini ve imkanlarını tartışmak istiyoruz. Forum, sadece yeni bir form olması ve konu olarak müşterekleri ele alması nedeniyle bizi ilgilendirmiyor. Forum formunu klasik burjuva siyaset tarzlarının dışına taşıyan en önemli özellik, siyasal parti, platform ve sendika benzeri örgütlenme yapılarının aksine, devlet-olmayanın coğrafyası içinde var olma zorunluluğudur.

Mevcut haliyle dünya hareketlerinde ortaya çıkan forum, siyasal coğrafyada muhalefete ayrılan bölgede yer almıyor, aynı zamanda kendi siyasal alanını, işlevini ve meşruiyetini de en baştan kurmak durumunda kalıyor. Gayet açık olan somut başarısızlığı ve zayıflığına rağmen iddialı bir şekilde Sovyetler ve Paris komünüyle karşılaştırabilmemizi sağlayan özelliği budur. Forum formu, siyaseti de bir müşterek olarak kurma zorunluluğuyla karşı karşıyadır. Forum, ilkesel olarak değil, *zorunlu olarak* demokratik bir yapılanmadır: ilgilendiği konular, gündemler ve özneleri forum oturumundan önce, baştan ve dışarıdan sınırlandırılmaz. Her forum, mevcut siyasal alan içinde bir karşı-işgal hareketidir: burjuva siyasal tarzları tarafından işgal edilen, örgütlenen ve yapılandırılan siyasal alanı yeniden ele geçirerek örgütlemeye çalışır. Bu anlamda irdeleyeceğimiz başarısızlıkları ve zayıflıkları, forumla ortaya çıkan (öğrenmeye değil, edinime dayalı) yeni tarz iktidar eğitimini anlamsız kılmaya yetmez: umut hala paketin içindedir.

Forumlar: pratikler ve sorunlar

Devletin Gezi'yi çeşitli eksenlerde bölme çalışması, son derece özgün, yeni, alışılmamış ve bu nedenle de kırılğan olan forum formundaki toplumsal örgütlenmenin bir süre sonra birçok noktada askıya alınmasına neden olmuştur. Ancak, üzerinden onca zaman geçmiş olmasına rağmen bu politik biçimde ısrar eden birçok forumun sürekliliğini ve devamını da gözlemlemekteyiz. Her durumda, Gezi direnişi kapsamında ortaya çıkan forum pratiklerinin ürettiği potansiyelleri ve bu pratiklerin gelişmesinin önündeki engelleri tartışmak, burjuva siyasal tarzlarına karşı devlet-olmayanın ortaya koyabileceği yeni tarzlar ve müşterekleşen siyasal alanlar hakkında fikir verici olacaktır.

Forumlar çeşitli açılardan burjuva siyasal alanının dışında kendine has bir alan kurmayı deneyimledi. Bu deneyimlerin bir kısmı zamanla forumların “olmazsa olmaz” unsuru haline gelirken bir kısmı ise forumları bir çeşit kurum haline getirme ve forumları mümkün kılan siyasal alanı tahrip etme durumuyla karşı karşıya kaldı. Bu açıdan, forumların “pozitif” ve “negatif” olmak üzere çeşitli pratiklerini değerlendirmeyi uygun görüyoruz.

Öncelikle, forumların “agora” benzeri bir örgütlenme olduğu söylenebilir. Agora topluluğun yerleşim alanının merkezi konumudur, başka bir deyişle karşılaşmaların yaşanacağı bir özgürlük

alanıdır. Forumlarda deneyimlediğimiz haliyle Agora, *zorunlu olarak* demokratiktir. Bir mahalledeki ya da bir işyerindeki forum, zorunlu olarak herkese aittir; herkesin forumun ne olacağına dair söz söyleme hakkı vardır. Çünkü bu hakkın engellenmesi veya sınırlandırılması, sadece forumu işlevsiz kılacaktır. Sınırlı veya “sahipli” bir forum, burjuva siyasi yapısı içinde bir anlam kazanmadıkça sahibine bir fayda sağlamaz. Dolayısıyla işleyen bir forum zorunlu olarak herkesin katılımına açıktır. Forumun içeriğini forum toplanmadan önce şekillendirecek verili ilkeler ve ideolojik belirlemeler yoktur. Başka bir ifadeyle, agora, “saf biçim”dir. Bu biçimi önceden doldurmuş herhangi bir fikir birliği, ideolojik pozisyon; yahut bu biçimin herhangi bir sahibi yoktur.

Bu zorunlu demokrasi, forumların ilk ortaya çıktıkları dönemi belirleyen temel unsurlardan biridir. Bir yandan herkesin söz aldığı ve her konuda fikrini beyan edebildiği bu biçim, işlevselci siyasal bakışı askıya alarak konuşmayı ve diyalogu mümkün kılmış, konu hiyerarşisi dayatan işlevselci burjuva yaklaşımları askıya almıştır. Forumların özellikle başlarda birer iç dökme alanı olması, insanların kendilerini konuşurken görmesi, kendi sözlerinin ve görüşlerinin değerli olduğunu hissetmesi ve karşılığında daha önce duymadığı sesleri dinleyip karşılaşmadığı öznelerle karşılaşması rastlantı değildir. Forumların bu özelliği politikaya daha önceden angaje olmuş ve pratik veya ideolojik olarak bir konu hiyerarşisine sahip kişilerce sıkıcı bulunmuştur. Oysa bu konuşmalar aynı zamanda saf haliyle politikadır. Forumlarda devreye sokulan politika, forum alanından, mahalleden başlayıp çok daha geniş topluluklara, alanlara ve konulara ilişkin olabilir; bu alanların hiçbiri profesyonellere bırakılmaz.

Forum örgütlenmeleri sürecinde özellikle üzerinde durmak istediğimiz şeylerden bir diğeri, bir siyaset birimi olarak forumların “kapsam alanı” olarak tarif ettiğimiz yerellikleriyle kurduğu *sorumluluk* ilişkisidir. Reel siyaset biçimlerinde çoklukla gördüğümüz sorumluluk ilişkisi, politik taşıyıcının politikayı “dışarıdan” üretmesi ve sorumluluğunu da “dışarıya” karşı kurmasıdır. Ancak, forum örgütlenmesinde bu durum, yerelliğe bağlı olarak kurulan, “kapsam alanı”na karşı bir sorumluluk şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Bu açıdan, forumların siyaseti mekansallaştırdığı söylenebilir. Bu mekansallık bir yandan somut toplumsal birimler olarak iktidar ve mücadele alanlarına dayanmakta (örn: mahalleler,

üniversiteler, plazalar, fabrikalar) bir yandan da farklı alanlara veya konulara bağılı olarak somut bir varlıkla veya olayla ilişkilendirmektedir (örn: Vakıf Üniversiteleri alanı, beyaz yakalılar, Soma, LGBTİ mücadelesi vb.) Siyasetin bu biçimde mekansallaşması, eski burjuva siyasetin fikir ve kanaatlara bağılı ideolojik kamplaşmasının yerine, müşterek bir siyasal alanın mümkün kılınmasının ön koşulu olarak karşımıza çıkmaktadır. Forumların mümkün kıldığı siyasal alan aynı zamanda belirli bir kapsam alanına da sahiptir. Fikirler ile “dünyanın kurtarılması” kibriden uzaklaşma, praksis dolayısıyla somut varlığı dönüştürme ve siyaseti bu somutluktan kurma imkanını gündeme getirmiştir. Bu durum, bu siyasal alana karşı özel bir sorumluluğu öne çıkarmış, eski tür parti/halk öznelliğinde beliren ve parti lehine sonuçlanan sorumluluk tarzının sorgulanması imkanını gündeme getirmiştir.

Bu kapsam alanı aynı zamanda “özne kurma gücü”nü de beraberinde getirir. Mekansallaşan siyaset, bu kapsam alanına bağılı olarak düşünülebilecek ve “verili olmayan” öznelerin açığa çıkmasını mümkün kılar. Örneğin, vakıf üniversitesi mensupları tarafından kurulan forumlar ve inisiyatiflere (VİDA, VÜEDA) bağılı olarak, bu pratikler öncesinde verili olmayan “vakıf üniversiteleri” alanı bir mücadele alanına çevrilmiş ve bu alanda çeşitli öznelerin tarif edilme imkanı açığa çıkmıştır.

Birer politik birim olarak mahalle, park, üniversite ve plaza forumları aynı zamanda bir kurum olarak değerlendirilebilir mi? Bizce forumların özörgütlenme ve özyönetim deneyimleri bu sorunun detaylı araştırılmasında açığa çıkabilir. Yukarıda bahsettiğimiz kapsam alanı, özne kurma gücü ve zorunlu demokratik biçim, forumları bir müşterek siyasal alan olarak tanımlarken, forumların herhangi bir “sahibi”nin olmadığı, forumların herhangi bir ideolojik pozisyon referansı, bu pozisyonlara bağılı olarak tanımlanmış ilkeler ve amaçlara göre tarif edilemeyeceği noktasının altını çizmektedir.

Forum formunun saf biçim olduğu veya bir müşterek siyasal alan olduğu göz önüne alındığında, forumların birer kurum olmaktan öte, kurum kurma gücü olan agoralar olduğunu söylemek gerekir. Çeşitli forum deneyimleri bu imkanı açığa çıkardılar: Çalışma grupları, mahalle evleri, bostanlar, alt birimler vb. ile, forumlarda ortaya çıkan iletişim ve örgütlenme alanını somut pratiklerle güçlendirerek alternatif/karşı kurumları inşa etme girişimini başlattılar.

Oysa bir kurum olmayan ancak kurumlar kurma potansiyeli taşıyan forumlar, bir yandan da “ilişki kurma gücü” taşımaktadır. Farklı forumlarla, farklı konularla veya farklı alanlarla kurulan bu ilişkiler bir yandan somut dayanışma pratiklerinin gelişmesine bir yandan da alternatif toplumsallığın pekişmesine imkan tanıyor.

Forum formunda açığa çıkmış olan bu özellikleri “pozitif” özellikler olarak düşünüyoruz. Bu özellikler bize burjuva siyasal alan dışında, devlet-olmayan örgütlenebileceğini ve alternatif yönetsel mekanizmaların kurulabileceğini gösteriyor. Forumların güçlü oldukları bu olguların, aynı zamanda zayıf yanlarını oluşturduğunu da söylemeliyiz. Forum formu, mevcut burjuva siyaset alanı içinde kendinde bir işleve sahip değildir; gelişimini tamamlaması için belirli bir süreye, sabra ve deneyime ihtiyaç vardır. Ayrıca, bu form kırılmalıdır; burjuva siyasal örgütlenmesi içinde bir zorunluluk değildir, kolaylıkla vazgeçilebilir. Katılımcılarına bugünkü toplumsal değerler dahilinde geçer akçe sayılabilecek bireysel bir fayda sağlamaz. Bu zayıflıklara rağmen sürdürülmesi devlet-olmayan politikasına dair kolektif bir ihtiyacı da işaret etmektedir... Sonuçta bu imkan ve ihtiyaç, çeşitli vesilelerle ve pratiklerle sömürülmüş, sekteye uğramış, askıya alınmış veya rafa kaldırılmıştır.

Forumların “önündeki engeller” olarak ifade edebileceğimiz bu durumlar ilkin “zorunlu demokrasi”nin siyaset kültürümüzdeki “alışık olunmayan” yeridir. Agora biçiminde açılan diyalog alanı zaman zaman “karar alma” pratiğinin önündeki engel olarak düşünülmüş, bunun yerine daha işlevci, gündemleri, işleyişi ve yapısı belli olan bir biçim devreye sokulmuştur. Bu durumda esas olarak forumların demokrasi pratiğinin askıya alındığı, burjuva siyasal biçiminden alışık olduğumuz edimlerin devreye sokulduğunu söylemek pek de yanlış olmayacaktır.

Bu yaklaşımlarla forumlar birer kurum olarak algılanmaya başlandı. Forumların birer kurum olarak tanınması bir süre sonra forumlara bir çeşit sahiplik yolunu açtı: Devlet tarafından işgal edilmiş müşterek alanlar forumlar yoluyla yeniden işgal edildikten sonra (geri alındıktan, yahut karşı-işgal ile yeniden kurulduktan sonra), forumlara katılımındaki azalma, çeşitli siyasal pozisyonların kendi gündemlerini ve siyaset tarzlarını forumlara dayatması, bu müştereklerin bir çeşit karşı-işgali anlamına geliyordu. Başka bir deyişle, devletten geri aldığımız ve özgürleştirdiğimiz/müşterekleştirdiğimiz siyasal alanı yeniden ve bu sefer biz işgal ettik.

Forumları, diğer platform, parti veya inisiyatif biçimindeki siyasal kurumlar olarak gördük ve forumların ortadan kalkmasını hızlandırdık.

Bu durumu meşrulaştıran temel argümanlardan biri de “aciliyet hissi” olarak ifade edilebilir. Bazı forumlar bir süre sonra (veya kuruluşundan itibaren) bir eylem birliği/eylem platformu/ eylem tasarlama birimi olarak düşünöldü ve böyle işlevlendirildi. Eylem tasarlama merkezinin bildiğimiz klasik platform yapılarından veya siyaset toplantılarından pek bir farkı yoktu.Eski “platform” tarzı örgütlenmelerin belirli bileşenleri vardı ve platformların bu bileşenlerin minimuma indirgenmiş ortak sözünü “ilettiği” biliniyordu. Ancak, “dayanışma”, “forum”, “halk meclisi” veya “meclis” isimlerini kullandığı halde, bu örgütlenme pratiğinin platform tarzında işlenmesi, forumların açtığı siyasal alanı ve siyaset biçimini askıya almıştır. Bir süre sonra “dayanışmaların” çeşitli internet hesaplarının birer eylem çağırma merkezine dönüştüğü; bu eylemlerin de bu hesapları yöneten kişilerin keyfiyetine göre belirlendiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Bu aciliyet hissi, müşterekleştirilen siyasal alanın (devletin işgal ettiği alanın karşı-işgalinin) hem de devrimciler tarafından yeniden işgal edilmesini kolaylaştırdı. Bunun anlamı burjuva siyasal formunun restorasyonuydu. Forum, bu işgali takiben bir parti, kurum veya platform gibi karar alma mekanizması olarak görülüyor ve konu hiyerarşisi, aciliyet, fikirler çarpışması ve ilkelerin yeniden tesis edilmesi gibi süreçler yaşanıyor.

Forumların ilk başlarda salt form olma hali, bu restorasyon ile birlikte ortadan kalkarak forumun kendisi bir amaç haline dönüşüyor. Baştaki belirsizlik ve salt form olma hali, forumları bir araya gelmek ve alternatif bir siyasal alan kurmak için bir araç kılmakta iken bu restorasyon forumların kendisini bir özne olarak tarif etmektedir. Böylece, forumların öncelikli hedefinin kendi varlığını devam ettirmek olduğu; bir öz örgütlenme ve özyönetim deneyimini mümkün kılabilecek siyasal alan olmaktan hızla uzaklaştığını gözlemleyebiliriz.

Mevcut forumların hem hükümetin baskısı hem de muhalefet pozisyonlarının dayatmalarıyla yitirilmesi, yerel seçimlere kurulacak denetim organları vasıtasıyla aktif olarak müdahale etmek, kapsama alanlarında kolektif anlamı olan çeşitli iyileştirmelere imkan sağlamak ve devlet-

olmayanın politik, sosyal, kültürel ve hatta ekonomik olarak yeşerebileceği karşılaşmalar alanını inşa etmek gibi çok somut ve pratik olanakları ortadan kaldırdı. Ancak daha da önemlisi, toplumun bir parçası olmakla birlikte iktidarın bir türlü bir kimliğe indirgeyip massedemediği Gezi partisinin kimlikleşmesine de yol verdi. Sürekli AKP karşıtı acil eylemliliklerle sertleştirilmeye çalışılan forumlardan geriye klasik reformist kurumlar kaldı. Forumların zorunlu, pratik ve somut demokrasisi, yerini ilke olarak “demokratikliğe”, özgürlükçülüğe vb terk ederek bir kez daha ertelendi. Demokratiklik katılımcıların uyması gereken bir kural ve sahiplenilen bir ideoloji olduğunda, yine burjuva siyaset anlayışındaki erişilmez yerine yükseldi. İlkeler, AKP’ye karşı olmak gibi, kimliğin bir parçası oldu. Böylece toplumun bir parçası olarak Gezi partisi tüm toplum adına konuşmak yerine topluma seslenecek bir megafon olma işleviyle işlevlendi.

Her durumda Gezi direnişiyle birlikte forum deneyimi, başta söylediğimiz gibi öğrenilmiş ve bizi tanımlayan kimliğe dahil edilmiş bilgiler değil, bisiklete binmek veya yüzmek gibi edinilmiş davranışlar olarak toplumsal kazanımlar toplamını geri dönülmez biçimde değiştirmiştir. Bugün forumların sönümlenmiş olması önemsizdir. Gerektiğinde işyerleri veya okullar gibi alanlarda veya Soma benzeri konularda forumlar veya benzeri örgütlenmeler bundan sonra mutlaka kendilerine yer bulacak, devlet-olmayanın yeni deneyimlerini besleyecektir.